

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 11

LJUBLJANA, DNE 11. MARCA 1937

LETO X.

Dr. Jože Pokorn:

Minimalne mezde in delavske družine

Po novi uredbi o najnižjih mezdah, ki bo stopila v veljavo 14. aprila t. l., je ban pooblaščen za svojo banovino za vsa industrijska, obrtna, rudarska i. dr. podjetja, ki so v zasebnih rokah, določiti najnižje mezde. Najnižje mezde tedaj ne bodo stopile v veljavo za vso državo, temveč samo v tistih banovinah, kjer jih bodo določili bani, če in kadar bodo uvideli, da terja to javna korist ali kadar bodo to zaprosile delodajalske ali delojemalske organizacije ene ali druge stroke.

Najnižje mezde tedaj niso nekaj, kar mora priti, temveč je odvisno od uvidevnosti banov v posameznih banovinah, ali jih bodo uveljavili ali ne. Kjer jih bo pa ban določil, jih mora določiti v višini med 1.80 Din do 3 Din na delovno uro, za mladostne delavce pod 18 leti pa lahko še nižje, vendar ne več kot eno četrtino manj.

Kjer bodo te mezde določene, tam potem podjetniki svojih delavcev ne bodo smeli slabše plačevati. Če bi bil kateri delavec kljub temu slabše plačan, bo vedno lahko razliko za tri leta nazaj iztožil, kot n. pr. sedaj 50% nagrado za nadure.

Za poljedelske delavce in za delavce pri javnih gradbenih delih se te najnižje mezde ne morejo določiti.

Enkrat določene mezde veljajo najmanj pol leta, potem jih pa ban lahko zopet spremeni, seveda v okviru, ki je zgoraj omenjen. Važna je nadalje določba, da se ima akordno delo, kjer ni neobhodno potrebno ali koristno za delavce, nadomestiti z delom na ure.

Najbolj simpatična plat te uredbe je, ker ni izdana v obliki zapovedi, temveč le kot nasvet in navodilo posameznim banovinom, da jo uveljavijo tam, kjer se jim zdi potrebno. Kjer bo pa uredba uveljavljena, tam moramo reči, da podjetnikom ne bo delala škode. Delavcem pa določitev minimalnih mezd še nikoli ni koristila.

Vsem tistim delavcem, ki si hočejo delovne pogoje izboljšati, je taka uredba o minimalnih mezdah v veliko oviro v mezdnem boju. Če zahtevajo večje mezde, jim podjetniki z uredbo v roki dokazujejo, da višjih mezd ne potrebujejo, ko je vendar država določila, koliko imajo zadosti za življenje. Kjer je bilo doslej podjetnika n. pr. sram, delavcu plačati samo po 1.80 Din od ure, se bo po uveljavitvi uredbe (če bi bila najnižja mezda določena na 1.80 na uro) čutil za to tako mezdo moralno in pravno upravičen. Kjerkoli delavci ob določenih minimalnih mezdah zahtevajo višje mezde kot so najnižje, z uredbo določene, tako ima v mezdnem boju delodajalec moralno in pravno oporo v uredbi o minimalnih mezdah. Delodajalec daje tako uredba še eno orožje več v mezdni boji. Zato se je povsod, kjer so bile minimalne mezde določene, pokazalo, da vse mezde težijo, da postanejo minimalne.

Zagovorniki uredbe to priznajo, vendar pravijo, da bo pa na drugi strani toliko in toliko tisočev nekvalificiranih delavcev, ki so bili doslej slabše plačani, prišlo do boljšega zaslužka. Kdor pozna naš delovni trg in našo delavsko zakonodajo v praksi, ve, da se to ne bo zgodilo.

Imamo zakon, da je treba nadurno delo plačevati s 50% nagrado, da je treba prvih šest bolezenskih dni polno plačati, vendar tudi v Sloveniji težko da ena četrtina podjetnikov to plačuje in delavci delajo v podjetju leta in leta, vedo za ta določila in nikomur ne pade na misel, da bi od podjetnika zahteval nadure ali bolezenske dni. Šele takrat pridejo s temi zahtevki na dan, kadar so odpuščeni. Podjetniki nato odpuščenim te zahtevke za tri leta nazaj nadoknadijo, tistim delavcem, ki so še v podjetju, pa še naprej ne plačujejo, kar jim po zakonu gre. Isto bo z najnižjimi mezdami. Slabše plačani delavci jih ne bodo zahtevali, dokler bodo imeli delo, ker bo rajši delal za slabšo mezdo, kakor da delo izgubi. Šele odpuščeni delavci bodo prišli s temi zahtevki.

Našega bana si pa dovoljujemo opozoriti še na nekaj. Če bo določil minimalne mezde, jih po tej uredbi ne more določiti višje kot po 24 Din dnevno po osemurnem delovniku. Papeževa socialna okrožnica »Quadragesimo anno« pravi, da morajo biti delavske mezde tolikšne, da more delavec dostojno preživljati sebe in svojo družino in množiti svojo družinsko imovino. Dr. A. Breclj je v eni izmed lanskih števil »Slovenca« s tabelami pokazal in izračunal, da stane najskromnejša prehrana družine s 5-6 osebami dnevno najmanj 25 Din, če hoče družina toliko hranilnih snovi dobiti vase, da ne hira ozir. da ne gubi zdravja in delovne moči. Kak dinar bi se dal prihraniti le še, če bi družina še bolj uporabljala koruzno moko, kot jo je

dr. Breclj navedel v svojih tabelah.

Predvidena minimalna mezda tedaj komaj zadošča za hrano 5 do 6 članske družine, kje je stanovanje, kje je obleka, kje so šolske potrebščine, kulturni izdatki in kako »dravo« menda tudi delavec sme pokaditi? Kaj ostane, da bo delavec množil svojo družinsko imovino v smislu okrožnice?

Gotovo, da vsak delavec ni poročen in da v velikih družinah služita mož in žena. Vendar krščanska moralna zahteva, da se vsak moški, ko je dovolj star in ki ne misli zdržno živeti, poroči in da ustanovi družino. Sovjetsko Rusijo in komunizem preklinjamo, ker je razbil družino s tem, da sili ženo v obrate in je iztrga družini. Ali ne razbijamo s takimi mezdami tudi mi družine, ali ne podpisujemo z njo bele kuge. Kaj ostane zakoncema pri takih mezdah, kot da gresta oba v tovarno in da ostaje njun dom prazen, da nimata otrok? S čim jih bosta preživela in kdo jih jima bo čuval, ko sta oba ves dan na delu zunaj doma?

Izračunano je, da bi moral vsak zakonski par imeti najmanj štiri otroke, da narod ne bi številčno nazadoval. Vsak odrasel delavec bi tedaj moral imeti tolikšno plačo, da bi lahko preživljal 6 člansko družino. Po računu dr. Breclja pa samo minimalna prehrana za tako družino stane več kot so določene nove minimalne mezde.

Naj nam povedo tisti, ki se vedno bijejo na svoja katoliška prsa in nas zmerjajo z boljševiki, kako naj naši delavci pri teh minimalnih mezdah ostanejo telesno zdravi, ohranijo svoje žene družinam in hranijo toliko otrok, da bo naš narod napredoval, da o množitvi družinske imovine ne govorimo? To vprašanje smo stavili zato, ker v vladi, ki je to uredbo izdala, sedita dva ministra, ki poudarjata, da se je treba trdno držati papeževih okrožnic.

Konec stavke v Vevčah

Kolektivna pogodba podpisana

V sredo, 3. marca t. l. se je končala stavka v Vevčah, ki je trajala skoro 12 tednov. Delo se je v polnem obsegu pričelo 8. marca. Delavstvo si je izvojevalo kolektivno pogodbo, ki je v svojem okvirnem delu dobra in moderna. Podjetju je uspelo s 7% znižanjem delavskih mezd. Ko je delavstvo šlo 1. dec. 1936 v brezposodobeno stanje je znižanje znašalo 10%. Na pritisk g. bana je podjetje popustilo na 7½%, ki se je na pogajanjih zaokrožilo na 7%. Strokovne organizacije so dne 2. marca zaslislale svoje članstvo, ki se je v glavnem izreklo za podpis, če se uredijo še nekatere sporne zadeve.

V sredo, 3. marca, je bila od vseh v obratih Vevče in Goričane obstoječih strokovnih organizacij in njihovih central podpisana kolektivna po-

godba. Za JSZ sta podala izjavo tov. Rozman in tov. Pangeršič. Izjava je obsegala rešitev še nekaterih spornih točk, ki so bile delno upoštevane, tako glede reducirancev, ki jim bo podjetje pod navadnimi pogoji nudilo starostno rento. Izjavilo se bo v 14 dneh. Dalje glede od vojakov prišlih, ki še niso zaposleni, katere bo podjetje po možnosti čimprej zaposlilo. Strojvodjem se njihovi prejemki ne bodo znižali več kot ostalemu delavstvu, in se bodo njihove zahteve obravnavale v Vevčah. Kurjačem in njihovim pomočnikom bo podjetje nudilo premije. Pometalke v fabriki pridejo v kategorijo višje, prav tako kotalničarke. Izjava je obsegala še več drugih zadev, ki pa so bile ali odklonjene ali preložene za pozneje. Podjetje je tudi pristalo

na skrajšan postopek za volitve obratnih zaupnikov. Za Splošno delavsko strokovno zvezo je podal izjavo s. Jakomin, ki je dejal, da je šlo delavstvo v boj za status quo, da pa je za podpis. Ravno tako je bil za podpis zastopnik Narodne strokovne zveze g. Iskra za svojo organizacijo v Goričanah.

Nova pogodba upošteva v polnem obsegu §§ 219, 220 in 221 obrt. zak. Vsemu delavstvu nudi pogodba tri-dnevni plačan dopust na leto. Posrečilo pa se ni doseči, da bi se dopusti tudi zviševali. Delo na premijah je razširjeno tudi na satinažni oddelek, ki je delal prej v akordu in zadnjih 5 let s procenti. Akordni zaslužki so najbolj prizadeti in slone na bazi za mezde pod 4 Din na 40%, nad 4 Din pa na 30%. Naši akordanti imajo nizke mezde, zato tak odstotek nadurno mezdo ni noben pravi zaslužek. Če akordant pri urni mezdi 4.15 Din doseže v akordu povprečje 30% nad to mezdo, pomeni to šele 5.39 Din, kar, če vzamemo, da v akordu delavec mnogo več trpi, nikakor ne odgovarja njegovemu fizičnemu naporu. Zahtevi po zvišanju urne mezde za akordante pa se je podjetje odločno uprlo, češ da tak sistem obstaja v Vevčah že od nekdaj.

Zaključni zapisnik obsega, da se zaradi stavke ne bo nihče preganjal ali odpuščal. Na holandeih, zaradi katerih je predvsem izbruhnila stavka, se upostavi stanje pred 30. nov. 1936. Če katera stranka ni zadovoljna, se more pritožiti na Inspekcijo dela. Odstavljeni holandski mlinar gre nazaj na svoje prejšnje mesto.

Kolektivna pogodba je za dobo enega leta neopovedljiva in se podaljša, če se je dva meseca pred potekom ne odpove. Nadalje pa je opovedljiva vsakega prvega v mesecu na dvamesečni rok. Pogodba, ki obsega splošni del in 5 dodatkov, gre v tisk in dobi vsak delavec po en izvod.

Delavstvo je imelo dne 7. marca sestanek, kjer so zastopniki podelili zaključno poročilo o podpisu pogodbe, zadržanju delavstva, delovanju posameznih odborov in pravicah delavstva v novem stanju. Delavstvo se je zadržalo v tej stavki disciplinarno predvsem zaradi dobrega vodstva in upravičenosti svojega nastopa. Tudi nadalje hoče vzdržati napade delodajalca s svojimi močnimi organizacijami. Zaveda se, da je strokovna organizacija edina prava zastopnica delavskih interesov. Moralna in gmotna podpora okoliške in ostale javnosti je bila na višku. Delavstvo bo s tem računalo in upoštevalo tiste, ki so ga v njegovi borbi podprli. V tem oziru še nismo izrekli zadnje besede.

Delavstvo gre na delo z majhnim gmotnim uspehom, moralno močno in zavedno. Mnogo je in bo še težko, ki jih bo treba izvojevati in urediti. Delavstvo se tega zaveda in ve, da z zaključkom stavke borba še ni končana ter se bo še bolj z ljubeznijo oklenilo svoje strokovne organizacije. S tem bo ustvarjalo delavsko skupnost, ki bo zmožna voditi nove boje in nove zmage.

Strokovna poročila

Rudarji

Trbovlje. Odgovor »Delavski politiki«. Pod naslovom: Pisana družba v Društvenem domu, se Del. Pol. tako nesramno obreguje v potek volilnega sestanka za Bratovsko skladnico, katerega je sklicala naša skupina pred volitvami dne 27. februarja t. l., kakor so sposobni edinole soc. demokrati, ki se poslužujejo najgrših metod, da oblatijo onega, ki jim brez-pogojno ne sledi. Med drugim navaja, da je bilo na zborovanju navzočih 150 ljudi in da je govorilo 10 govornikov. V resnici pa je bilo navzočih nad 400 ljudi — delavcev. Kar se tiče govornikov, je res, da je bil glavni poročevalec naš tov. tajnik Rozman iz Ljubljane, vsi ostali so se pa priglasili k debati in to samo 5 po številu, ki so bili člani Brat. skladnice, torej delavci, ki so tudi povedali svoje misli k celotnemu razpravljanju te tako važne delavske socialne institucije. Tu ni bilo nikakšne polomije, kakor piše »Del. politika«. Nam, krščanskim socialistom, se zdi popolnoma v redu in pravilno, če dobi besedo tudi kdo izmed poslušalcev. Zgrešena taktika marksistov pa je, ker ne dajo nikomur besede na svojih zborovanjih, akoravno se trkajo na prsa, da so za najširšo demokracijo in svobodo govora. V resnici komandirajo pri njih le vodje od zgoraj in se vsake stvarne kritike strašno bojijo. Dalje se še norčuje, da so govorile Marijine device — da jih le ni sram takega izmišljenega in lažnjivega natečevanja. Čudno se nam zdi, da se ljudje, ki tako stvari za javnost potvarjajo, še upajo smatrati za objektivne delavske zastopnike. Delavstvu se že odpirajo oči in obsoja tako potvarjanje resnice, in je že dalo odgovor pri volitvah v krajevno Brat. skladnico, kjer je dobila Združena lista 24 delegatov in dobi 2 odbornika v upravni odbor. To je krepak odgovor delavstva na marksistično klevetanje v Trbovljah in naj se g. marksisti nikar ne tolažijo, da bo nas krščanskih socialistov kmalu konec. Nasprotno, mi rastemo!

Zagorje. V nedeljo, 21. marca 1937, ob 9 dopoldne se bo vršil v prostorih Zadrugnega doma v Zagorju redni letni občni zbor naše strokovne skupine. — Dnevni red bo običajen. Na občni zbor bo prišel tudi zastopnik centrale. Občni zbor je posebno v teh časih za našo skupino izredne važnosti. Na občnem zboru bomo pregledali naše dosedanje delo in naredili načrte za bodoče. Pri tem delu pa moramo sodelovati vsi, zato naj na občnem zboru nikogar ne manjka. Le takrat bomo močni, kadar bomo vsi aktivno sodelovali v našem delavskem gibanju.

Hrastnik. Preteklo nedeljo je imela JSZ skupina Hrastnik redni občni zbor. Predsednik je bil radi boleznih zadržan, zato je občnemu zboru predsedoval tov. Vilko Eržen, ki je podal predsedniško in tajniško poročilo. Blagajniško poročilo izkazuje lep napredek. V novi odbor smo izvolili poleg starih še dva nova tovariša.

Hrastnik. Preteklo nedeljo je bil občni zbor Prosvetnega društva, kjer so naši krščansko-socialni tovariši organizirani. Dasi je bil lep popoldan, je bil obisk skoro polnoštevilen. Zborovanje je trajalo 3 ure in je bila obširna debata o raznih težkočah in načrtih. Debata je bila vse skoz na višini in je pokazala veliko zanimanje članstva za bodoče delo.

Kovinarji

Javornik. Vsemu rednemu članstvu v vednost. — Za našo skupino na Javorniku se bo vršil v nedeljo 21. marca ob 3 popoldne redni letni občni zbor v prostorih cerkvene hiše na Koroški Beli. Dnevni red občnega zbora je običajen. — Pozivamo vse člane, da se tega občnega zbora udeležijo polnoštevilno, da se tako res odpravijo vse morebitne nevednosti. Vsak pa naj še sedaj gleda, da bo imel plačane prispevke za organizacijo, ker sicer pride v navskriž po določenih pravilih skupine.

Papirničarji

Količevo. Dne 28. februarja je imela naša skupina sestanek, na katerem je predaval tov. Bukovec o razvoju in pomenu delavskih strokovnih organizacij. V svojem, dobro in izčrpno izdelanem referatu, je prikazal vse težke boje pionirjev za svobodo delavskih strokovnih organizacij in njihov pomen za delavstvo. Za njegova izvajanja ga je delavstvo nagradilo s prisrčnim pritrjevanjem. Po referatu se je razvila živahna debata, v katero je poseglo zelo veliko članov. Po končani debati je predsednik, tov. Avsec, zaključil sestanek.

Nekaj minut na to je bila seja odbora. Na seji se je natanko pretresel položaj delavstva. Poudarilo se je, da

vpliva na razpoloženje delavstva zelo okolnost, da podjetje še sedaj ni odgovorilo na predlog delavstva o sklenitvi kolektivne pogodbe, namreč tako odgovorilo, da bi ali predlog sprejelo ali pa pristopilo k pogajanjem.

Sklenilo se je, da bo v nedeljo, dne 14. marca, ob 3 popoldne na Dobu v stari šoli sestanek, na katerem se bo obravnavala uredba o minimalnih plačah in druge tekoče zadeve. Ta sestanek je obvezen za vse članstvo.

Naročaj Delavsko pravico!

Tekstilno delavstvo

Kranj. Kranjska skupina bo zopet praznovala sv. Jožefa kot delavski praznik. Na predvečer uprizori Mladinska zveza Leskovčovo dramo v 3 dejanjih: »Jurij Plevnarič«. Na praznik bo ob osmih zjutraj sv. maša za umrle člane skupine, s primernim cerkvenim govorom. Ob 9 je v dvorani Ljudskega doma delavsko zborovanje, na katerem govori univ. prof. dr. Andrej Gosar. Popoldan ob 4 pa ponovi Mladinska zveza dramo »Jurij Plevnarič«. Ze tretje leto proslavi kranjska skupina ta praznik kot svoj praznik. V letošnjem letu pa si je Mladinska zveza nadela nalogo, da z uprizoritvijo »Jurija Plevnariča« pokaže delavstvu človeka, ki se žrtvuje za delavske interese. Na eni strani kaže drama odločno voljo delavstva, ki hoče v svoji upravičeni borbi za sebe doseči boljši življenjski položaj. Na drugi strani pa pokaže človeka, kateri se ves zagriže, da bi zlomil delavsko borbo, kar se mu tudi v veliki meri posreči zaradi njegovih intrig med delavstvom, katerih žrtev postane vodja delavske borbe Jorij Plevnarič. Drama pokaže vse intrige dobro situiranih ljudi, kako smatrajo ubogega delavca, katerega imajo zaslužnjega v svojem podjetju. Drama pa tudi pokaže vse slabe strani stavke, posebno, če delavstvo ne razume položaja v svoji borbi in če ni v svoji borbi popolnoma enotno. Tovariši, sveti Jožef je naš dan, praznik delovnega človeka. S svojo udeležbo pri uprizoritvi delavske drame, kakor tudi zborovanja, pokažite, da ste še vedno zavedni delavci in da imate v sebi močno voljo, da še z večjim elanom vodite borbo za svoj obstoj, kljub temu, da je bilo preteklo leto — leto težkih preizkušenj za vas. S tem našim delavskim dnevom naj bo postavljen nov mejnik za nove borbe.

Št. Vid nad Ljubljano. Zadnjo nedeljo se je zbralo v dvorani Ljudskega doma v Št. Vidu nad 150 tekstilnih delavcev in delavk tovarne »Stora« v Št. Vidu in Gameljnah ter tovarne Beer-Hribnik v Tacnu. Vršil se je redni letni občni zbor skupine tekstilnega delavstva v Št. Vidu. Do letos je bilo v tej skupini včlanjeno samo delavstvo tovarne »Stora« v Št. Vidu sedaj pa se je priključilo tudi ostalo delavstvo navedenih tovarn in je s tem postala skupina močna in sposobna za delo, katero ima vršiti v teh podjetjih. Odbor je podal poročilo o svojem delu, katero je bilo z odobravanjem članstva sprejeto. Zastopnik centrale Lombardo je poročal o dolžnostih in pravicah delavstva pri delu. Posebno je naglašal potrebo po čim tesnejšem sodelovanju odbora zaupnikov in članstva. Predpogoj za vsako uspešno delo za zboljšanje položaja je potrebna popolna solidarnost med delavstvom. Vsak član oziroma članica mora imeti pravo delavsko zavest in ponos. Povsod in pred vsakomur neustrašeno pokažimo, da smo krščanski socialisti, ker le tako se bomo uveljavili in usposobili za uspešno delo.

Pri volitvah novega odbora je bil izvoljen sledeči odbor, sestavljen iz članov vseh treh tovarn: za predsednika: Jeras Anton, za podpredsednico: Gabrovšek Francka, za tajnico: Koželj Režica, za blagajničarko: Mali Pečepa, za odbornici Gabrovšek Minka in Cedilnik Elza. Poleg tega se je za vsako tovarno posebej izvolil pododbor, ki bo vodil poslovanje delo organizacije v posameznih obratih.

Pri slučajnostih je bila izražena želja, da k organizaciji pristopijo vsi delavci in delavke teh tovarn. Z geslom ustvarimo enotno in močno krščansko delavsko strokovno organizacijo tekstilnega delavstva je bil zaključen lepo uspeli občni zbor.

Škofja Loka. V škofjeloški predilnici je še vedno 11 delavcev ozir. delavk, ki po končani stavki niso bili sprejeti nazaj v delo. Podjetje je na večkratno posredovanje organizacije in Delavske zbornice izjavljalo, da proti tem delavcem nima ničesar, ampak da jih ne more sprejeti samo radi pomanjkanja dela. Ta izgovor podjetja pa gotovo ne odvarja dejanskemu stanju, ker v resnici

ne obstoja pomanjkanje dela. V nekaterih oddelkih tega podjetja se delavstvo zaposluje celo po 14 in 16 ur dnevno. Podjetje zaposluje tudi ženske delavke ponoči, kar je oboje po zakonu nedopustno. Radovedni smo, kako spravlja podjetje takšen delovni čas v sklad s pomanjkanjem dela? Mi poznamo stališče tega podjetja napram delavstvu in strokovni organizaciji že od vsega početka. V tem podjetju se delavska socialna zakonodaja še nikdar ni izvajala tako, kakor bi bilo prav za delavstvo. Ali nimamo inspekcije dela, ki bi morala takšnim razmeram posvetiti mnogo večjo pažnjo zlasti, ker je bila na to že opetovano opozorjena. Nikakor se ne sme dopustiti, da bi tuji kapitalisti nečuvno briskirali našo delavsko socialno zakonodajo in s tem rušili socialni mir in netili nezadovoljstvo med delavstvom. Gospodje akcionerji naj vedo, da delavstvo ne bo dopustilo takšnih delovnih metod, ki žalijo dostojanstvo delavca. Podjetje ne sme biti kaznilnica, pač pa obrat, v katerem naj najde delavec za pošteno delo tudi pošteno eksistenco. Gorenje vrstice naslavljam na gosp. Horaka, ki ima v tej predilnici glavno besedo. Istočasno pa prosi delavstvo pristojno oblast, da vendar enkrat napravi red v tej tovarni.

Jarše. Na predlog organizacije je podjetje s 1. februarjem pričelo izvajati novo kolektivno pogodbo za tekstilno delavstvo. Ugotovilo pa se je, da nove plače nikakor ne odgovarjajo kolektivni pogodbi. Organizacija je podjetju že 17. februarja predložila predlog plač in akordnih postavk, ki je sestavljen v smislu in duhu kolektivne pogodbe, ter zahtevala, da se vrši tozadevna razprava med predstavniki delavstva in podjetja. Podjetje je telefonično obvestilo Delavsko zbornico, da ne smatra za potrebno, da se vrši razprava, predno ni stavljenega predloga preučilo in k tem dalo svojega mišljenja. Razprava naj bi se po mnenju podjetja vršila samo v tem slučaju, ako bi podjetje na stavljeni predlog ne pristalo. Ker vodstvo podjetja do 25. februarja ni sporočilo svojega stališča napram stavljenemu predlogu, je na predlog organizacije Delavska zbornica ponovno pisмено urgirala odgovor. Vodstvo podjetja je na to urgenco odgovorilo z dopisom dne 27. februarja, v katerem izjavlja, da vsled tehničnih zadržkov ni bilo mogoče do tedaj proučiti sestavljene predloge. V istem dopisu izjavlja, da bo svojo odločitev sigurno sporočilo tekom prvega tedna v marcu. Ker do sobote 6. marca od podjetja ni prišel obljubljeni odgovor, je organizacija ponovno pisмено urgirala z dopisom dne 6. marca, v katerem je naglasila nujno potrebo, da mora biti zadeva v prvih dneh tekočega tedna t. j. do 11. marca zadeva urejena. Iz gornjega je razvidno, da organizacija stvari nikakor ne zavlakuje, kakor to mislijo nekateri delavci ozir. delavke te tovarne. Plače, ki se bodo glasom stavljenega predloga določile, bodo itak veljale od 1. februarja dalje in ni zato nobenega upravičenega razloga za kakšno razburjenje. Ne sme se pozabiti, da se organizacija mora tudi ozirati na utemeljene zadržke podjetja posebno še, ker stojimo na stališču, da se vsi nastali spori iz delovnega ali plačilnega razmerja urejajo sporazumno potom med obema strankama. Delavstvo naj bo uverjeno, da bo tisto, kar ima dobiti, sigurno dobilo in ni v tem pogledu prav ničesar zamujenega.

Otiški vrh. V nedeljo, 14. marca ob 9 zjutraj se bo vršil sestanek tekstilnih delavcev iz tovarne Ornik Mitrovič v gostilni Gnamoš pri Št. Janžu. Govori tov. Kores Martin iz Maribora. Tovariši in tovarišice, pridite vsi in točno.

Kemično delavstvo

Domžale. Dne 28. februarja t. l. je imela skupina kemičnega delavstva svoj redni občni zbor v gostilniških prostorih g. Kovača. Občni zbor se je vršil pod izredno težkimi okoliščinami. Podjetje Medič & Zankl je odpustilo večji del v naši skupini organiziranih delavcev. Nasprotniki organizacije so gotovo pričakovali, da so s tem ubili organizacijo. Pa so se zmotili. V delavstvu je že preveč ukoreninjena zavest in spoznanje, da brez organizacije ničesar ne pomenijo. Zato organizacija ne sme razpasti. Nasprotno. Še bolj krepka in čvrsta mora postati. Da bo tako, jamči novo izvoljeni odbor, ki je tale: predsednik Adlešič Miha, podpredsednik Jemko Miha, tajnik Koželj Ivan, tajnikov namestnik Kerč Lovro, blagajnik Kaplja Ladislav, blagajnikov namestnik Oevirk Frane, gospodar Kladnik Pavel; nadzorstvo: Rode Vinko, Vrankar Maks in Anžič Fran.

Čitaj in širi Delavsko pravico!

Lesno delavstvo

Slovenjgradec. Naša skupina JSZ bo imela v nedeljo, 21. marca svoj redni občni zbor ob 10 dopoldne v Zadrugnem domu z običajnim dnevnim redom. Za tovariše člane je udeležba obvezna. Skrbimo, da bo udeležba obilna in vabimo tudi druge. Odbor.

Duplica. Dne 5. t. m. je imela naša skupina članski sestanek. Udeležba je bila zadovoljiva, vendar pa bi lahko bila boljše. Na kritiko neudeležencev se ne bomo ozirali, ter so sklepi sestankov veljavni za vse člane. Pri strokovnem poročilu je bilo med drugim izglasovano, da naj podjetje od preveč vplačanih prispevkov za OUZI povrne, kar je ugotovila revizija. Da pa bo delavstvu ustrezno pa mora podjetje izgotoviti kopalnico. Neumestna je tu kritika nekaterih sodrugov, ko vendar vsi v tovarni vedo, da k temu niso nič doprinesli. Še dalje bi delavstvo plačevalo preveč, da se niso poglabili v stvar naši zaupniki.

Nato je tov. Pestotnik iz Kranja v izklesanem govoru pokazal pot, po kateri mora delavstvo danes hoditi, da si pribori svoje življenske pravice in človeško dostojanstvo. Poudaril je tudi, da rdeči socialisti hodijo ponajvečkrat pot, ki za delavce ni rešilna, ampak njih osebni interesi tako hočejo.

Ustanovil se je tudi podporni fond, kateri je bil že dolgotrajna želja mnogih. Tako bo za članstvo poskrbljeno tudi v slučaju bolezni in brezposelnosti. Kdor bo 8 mesecev plačeval prispevke, bo prejemal 10 dinarjev dnevno podpore za dobo 4, 6 do 8 tednov. Komur še ni kaj jasno naj pride vprašat.

Na koncu je tov. Burja Fr. predlagal z ozirom na mnoge napade naših zaupnikov zaupnico, katere je bila soglasno sprejeta. Članstvo je delo zaupnikov odobrilo. Na posamezne napade nasprotnikov se pa ni treba ozirati, ker jih prav dobro poznamo, saj jim še nikdar niso priznali uspeha, pa če je bil še tako jasno na dlan. Dokler ne boste bolj poštene, zlasti pa objektivni sodrugi, ni za skupno delo podano nobeno jamstvo. Naše članstvo je zavedno in je tudi ponosno, da pripada organizaciji, ki ji je pravica, poštenje in ljubezen glavno načelo in vodilo.

Celjsko okrožje

Celje. Odbor naznanja vsemu članstvu, da je občni zbor skupine preložen zaradi širše seje v Ljubljani, odkoder ne more priti zastopnik centrale, ki bi ga radi imeli na občnem zboru, in na katero sejo gresta tudi dva odbornika. Občni zbor bo na belo nedeljo, t. j. 4. aprila!

Celje. Slišali smo, da je tvrdka Stermecki vzela dve novi šivilji v obrat. G. Stermecki je vendar pri odpustu prejšnjih dveh dejal, da nima dela. Ne moremo verjeti, da gospod podžupan in banski svetnik tako govori in dela. Vprašali bi tudi ban. svet. tov. Rozmana in Arneža, ali je gospod Stermecki kaj vpadel, ko sta govorila o delavskih pravicah. Najbrž ne, ampak je molčal in tako zastopal del slovenskega naroda.

Kamniško okrožje

Na cvetno nedeljo, dne 21. marca 1937 se bo vršil dopoldne ob 9 v Jaršah, v gostilni Borštner pri »Bunkeš« okrožni sestanek vseh odbornikov, obratnih in krajevnih zaupnikov Jugoslovanske strokovne zveze kamniškega okraja. Dnevni red je sledeči: Poročilo skupin (samo pisмено), poročilo zastopnika JSZ, volitev medstrokovnega odbora za l. 1937, sklepi in razno. Vsi, ki pridejo v pošte naj se sestanka gotovo udeležijo. Tajniki skrbite, da pride ves odbor in vsi zaupniki ter da prinesete brezpogojno pismena poročila. Posebna obvestila se ne bodo pošiljala. Začetek bo točno ob 9. uri.

Živilci

Slatina Radenci. V nedeljo, 14. marca se bo vršil redni občni zbor skup. zdraviliških delavcev ob 9. uri v šoli v Radenci. Dnevni red običajen. Na občni zbor pride tov. Rozman P. iz Maribora. Vsi pridite in točno!

Delavska pravica

Izhaaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Ne frankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila ne upravn: Miklošičeva c. 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2245 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1— • Cena: za 1 mesec Din 4—, za četrt leta Din 12—, za pol leta Din 20—, za celo leto Din 40—, za inozemstvo stane mesečno Din 7—

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice S. Žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čol

Volitve v II. skupino rudarske zadruga

V nedeljo, 14. marca, se bodo po vseh rudarskih revirjih vršile volitve zaupnikov v II. skupino rudarske zadruga. Volivni sistem je večinski, kljub temu pa bodo naše krajevne skupine rudarjev šle tudi na te volitve. Naše načelo mora biti: Kjerkoli se nudi prilika, je treba nastopiti in se uveljaviti. Vse tiste tovariše in rudarje, ki jim je za dobrobit svojih tovarišev, naj volijo tiste zaupnike, katere bodo predlagali tovariši, člani in v naši strokovni organizaciji.

Opekarsko delavstvo

Vič. † Slokar Anton. V nedeljo, dne 7. t. m., je nenadoma in na tragičen način umrl član naše krajevne skupine, opekarski delavec na Viču pri Ljubljani. Tovarišem, kateri so bili pri njem na obisku, je hotel pokazati puško, katero je imel shranjeno v postelji. Ko je hotel puško potegniti iz postelje, se mu je sprožila in ga je strel zadel naravnost v sree. Omahnil je in je bil na mestu mrtve. Bil je trezen in miren fant. Njegova tragična smrt je vse tovariše močno pretresla. — Naj mu bo zemljica lahka! Preostalih naše sožalje!

Razno

Kočevje. Strokovna skupina delavstva JSZ v Kočevju ima svoj članski sestanek dne 21. marca ob 11 dopoldne v prostoru gosp. Beljana. Članstvo se poziva, da se sestanika polnoštevilno udeležijo. Sodelovalci vabljeni. — Vse zamudnike na zaostalih prispevkih pa prosimo, da poravnajo svojo članarino.

Zadružništvo

Iz Škofje Loke. Pretekli teden se je vršil občni zbor »Ljudske kuhinje« v Škofji Loki. Iz poročil načelnstva in nadzorstva je bilo razvidno, da šteje zadruga 74 članov, vendar se od teh le malenkost del hrani v Lj. kuhinji. Zlasti tovarniškemu delavstvu bi bilo priporočljivo, da zaupa zadrugi in jo podpira. Zadruga je že dalje časa v finančnih stiskah zaradi premajhnega prometa. Zavedati se moramo, če propade ta ustanova, v kateri sodeluje tudi delavstvo, da se bo tudi druge podražilo ali poslabšalo kosilo. Delavcem in delavkam, ki ostanejo čez poldan v tovarni, bi tudi priporočali, da si namesto mrzlega kosila privoščijo vsaj malo tople juhe. Torej, prosimo vas, da skušate obdržati zadrugo, ker bo končno le vam vsem v korist! — V nedeljo se je uprizorila igra »Boštjan iz predmestja« pod režijo gosp. A. Hafnerja. G. rektor V. Demšar je uvođno doma pojasnil vsebino in pomen igre. Obisk je bil nad vse pričakovanje lep. Igralci so prav dobro rešili svoje vloge, čeprav so bili po večini prvič na odru. Zlasti Boštjan se je dobro odrezal. Zahvaljujemo se vsem, ki so sodelovali in žrtvovali, da je igra tako lepo izpadla, in upamo, da je poleg gmotnega uspeha, doprinesla tudi lep moralni in kulturni uspeh.

Viničarji

Redni občni zbor »Strokovne skupine viničarjev v Mariboru« se bo vršil na praznik, 19. marca ob 9. uri v prostorih Delavske zbornice prilije. Na zboru govori tov. Rozman P. Dnevni red običajen. Tovariši pripeljimo na to zborovanje še ostale neorganizirane viničarje.

Iz uredništva

V zadnji številki »Delavske Pravice« se nam je v članku »Rudarji in kovinarji« volili svoje zastopnike za Bratovsko skladnico, vrnili pri številkah napaka, in sicer bi se morali pri podatkih, koliko so dobili glasov rdeči, pravilno glasiti: 984 in ne 384, kakor je bilo priobčeno.

Iz centrale. Pred časom smo vsem skupinam in zvezam naročili, naj čim prej pošljejo seznam izvoljenih obratnih zaupnikov, prav tako pa tudi seznam novo izvoljenih odborov z rednih letnih občnih zborov krajevnih skupin JSZ. Nekatere skupine so to takoj uredile, nekaj pa jih je še, ki tega niso storile. Želimo, da skupine, katere še niso tega uredile, to čimprej pošljejo. Ne ovirajte nam dela!

Duplica: Zadnji »Ljudski glas« piše nekaj, kar ve samo sodrug, ki ga je poslal. Tako je rastresen, da komaj več komu očit. Če želite sodrugi polemiko, potem kar začnite in sram bo vas! Dokler pa ne bodo članki bolj jasni in tudi bolj resni, se pa nanje ne spleta odgovarjati.

Prazniki pri jeseniških pogačanjih

Prazniki, o katerih je bilo veliko govora na razpravah za sklepanje kolektivne pogodbe s KID, se sedaj premlevajo po dnevnem časopisju. Nepoučen človek bi iz pisanja nekaterih listov mogel sklepati, da gre pri tem za vse nedelje in praznike. V stvari pa gre samo za štiri zapovedane praznike, in sicer Sv. Trije kralji, Sv. Peter in Pavel, Vnebovzetje M. D. (15. avg.) in Brezmadežno spočetje M. D. (8. decembra).

Spor je bil v tem, ali naj pri znižanju mezd padejo stroški za te štiri praznike v račun delavcev ali podjetja. Mi smo zahtevali, da nosi stroške podjetje. V slučaju, da bi te stroške nosili delavci, bi bilo znižanje mezd večje, t. j. preko 11%, za približno eno četrtino milijona dinarjev na leto več.

JSZ je vztrajala na zahtevi po uveljavljanju štirih praznikov, kakor tudi druge organizacije, razen »Združenih«, da znižanje ne sme iti preko 11%, t. j. da stroške nosi podjetje. V tem nas je podpiral tudi bankni svetnik tov. P. Arnež, ki je prisostvoval razpravam kot opazovalec in izjavil, da bo banska uprava to našo zahtevo podprla. Zato smo mi tudi predlagali, naj o tem, kdo bo nosil stroške za te praznike, odloči banska uprava. Istega dne pa so »Združenji« na usta svojega zastopnika Gasserja izjavili, da zahtevajo priznanje teh

štirih praznikov pod vsakim pogojem, tudi ako bi se mezde radi tega znižale še za več kot 11%. S tem so nam »Združenji« skočili v hrbet in tako podprli podjetje ter s tem pokopali našo zahtevo, ki so jo podpirali tudi socialisti, kateri niso ravno navdušeni za spoštovanje praznikov. To je sporna točka, za katero gre.

Razume se, da je po tem nastopu »Združenih« ostala brezuspešna tudi naša zadnja zahteva, naj se ti prazniki v vsakem primeru priznajo. Te zadnje zahteve nismo stavili, ker bi hoteli popravljati neko napako, katero nam skušajo očitati »Združenji«, temveč samo zato, ker po nesrečnem nastopu »Združenih« ni bilo nobene poti več, da uveljavimo svoje načelno stališče glede cerkvenozapovedanih praznikov. Iz tega orisa, o dejanskem poteku cele stvari, ki ga menda tudi »Združenji« ne bodo imeli poguma osporavati, se jasno vidi, da »Združenji« ni šlo za nič drugega, kakor da bi, pa bodisi na račun delavstva dobili zopet nekaj, s čimer bi lahko blatili JSZ in njene predstavnike, češ, da so slabi branilci krščanskih načel in zahtev.

Kako resni zastopniki delavskih interesov so bili »Združenji« v tem težkem mezdnom boju, se najlepše vidi iz tega, da so nazadnje dali sebe in svoje stališče braniti v »Slovenec« od odličnega zastopnika KID.

Občni zbor strokovne skupine JSZ kovinarjev na Jesenicah

V nedeljo 7. marca 1937 se je vršil na Jesenicah občni zbor skupine kovinarjev JSZ. Udeležba je bila rekordna. Čas je tak, da se danes vsak delavec čedalje bolj zaveda važnosti strokovnega pokreta, ker čuti na lastni koži, kaj mu razmere narekujejo. Na Jesenicah so pravkar zaključili razgovori za novo kolektivno pogodbo. Tekom pogačanj so delavci marsikaj spoznali. Videli so lahko, kdo brani njihove pravice in kdo gre v boj za nje. Vidijo tudi lahko, da so njihovi borci ogroženi za svoj kruh in svojo službo in obstanek družine zato, ker so pogumno zastopali delavske koristi. Vidijo tudi, da se že dele plačila. Toda teh plačil ne bodo deležni tisti, ki so hrabro in dosledno branili kovinarje, temveč neki drugi, o katerih tako toplo piše izdajatelj jeseniškega podjetniškega glasila kot dopisnik »Slovenca« v obeh listih.

Zanimanje za občni zbor je pa bilo tudi zato veliko, ker je neki vplivni gospod, ki vodi vse sedanje javno in gospodarsko življenje, izjavil, da bo padla JSZ na Jesenicah kot domina. On je tudi zelo spretno po preizkušnih metodah navdahnul nekatere dobre strokovničarje, da na občnem zboru napravijo to, kar so leta 1932 poizkusili na centralnem občnem zboru JSZ v Ljubljani.

V polni dvorani Krekovega doma je tov. Pukšič otvoril občni zbor in se uvodoma spomnil v zadnjem letu umrlih članov, ki jih je ves zbor stoji počastil. Potem, ko je za overovatelje zapisnika občnega zbora imenoval tov. Smoleja, Kotnika in Breganta, za zapisnikarja občnega zbora pa tov. Rozmana Jožeta, so podali odborniki poročila.

Podpredsednik Klavžar je hudo bolan v bolnišnici. Napisal je poročilo, ki ga je predčital tajnik Kavčič. Iz poročila je bilo razvidno, da je skupina imela mnogo sestankov in zaupniških zborov in eno javno zborovanje ter en tabor pri Sv. Križu. Zelo razveseljivo so bili dobro obiskani sestanki pri Sv. Križu. Tajnik Kavčič je poročal o številu članov. Dela je imel odbor med letom dovolj, ker je prejel 140 dopisov in jih nad sto sestavil in odposlal. Blagajnik Lišof je podal sliko o blagajniškem stanju in denarnem prometu v podrobnostih natančno in izčrpno. Predsednik Pukšič je v lepem govoru orisal delo skupine JSZ v minulem letu, ki je bilo veliko in važno, najvažnejše v zadnjih mesecih v borbi za kolektivno pogodbo.

V imenu nadzorstva je predlagal tov. Ažman razrešnico vsemu odboru in poudaril, da je blagajnik vodil knjige v najlepšem redu in da so tudi ostali člani odbora s predsednikom dobro vršili svoje dolžnosti. Predlog je bil soglasno sprejet.

Za volitve sta se pojavili dve kandidati listi. Prva je bila odborova z nosilcem tov. Noč Albinom, drugo je pa predlagal tov. Bertoncelj Franc z nosilcem tov. Ažman Francetom. Glasovanje je bilo tajno po listkih.

Medtem, ko so skrutinatorji tov. Bertoncelj, Šoberl Pavel ter Ravnik Stefan šteli glasove, je tov. predsednik dal besedo načelniku JSZ tov. Žumru Srečku, ki je bil živahno pozdravljen. V svojem krškem govoru je naglasil in poudaril, da je JSZ krščanska in delavska organizacija, da je njeno delo idealistično in borbeno in da se vsak delavec s tem, da se bori za svoje pravice in za svoj kruh in svoje dostojanstvo istočasno bori za Boga Svarnika, ki je vse ljudi po svoji podobi ustvaril. Orisal je nekaj važnih dogodkov iz polpretekle dobe in trdo poudaril: »Mi se veselimo borbe. Tu se človek preizkusi. Ako je v aas delavcih res pravi duh, ako smo iskreni boreci za delavske pravice in delavske koristi, tedaj nas in naše organizacije ne more nihče zrušiti in ugonobiti. Če pa nismo v svojo stvar prepričani in če ne bomo znali proti vsem in vsakomur v vseh časih braniti delavskih interesov, je pa prav, da propademo. Delavstvo potrebuje delavskih borecev, ne pa lutk, ki bi jih nekdo tretji premikal kakor bi se mu zdelo. Naš sovražnik je kapitalizem, ki ne pozna duše, ne pozna delavega človeka, ne družine, temveč pozna samo profit. Ker pa je JSZ res prava delavska organizacija, so delavci dobili vanjo zaupanje. Tisti pa, ki jim porast te delavske organizacije zaradi njene prave smeri, ki je delavska in krščanska, ne gre v njihove račune, so pričeli rušiti to s tolikimi žrtvami in nesebičnim delom od Janeza Kreka ustanovljeno delavsko organizacijo. Toda delavstvo je danes zrelo in naj samo odloča o svoji usodi.«

Srečkov govor so vsi prisotni pazljivo poslušali in ob zaključku živahno odobraval.

Tov. Bertoncelj Janez je nato razglasil uspeh glasovanja. Vseh oddanih glasov je bilo 191. Odborovna lista z nosilcem Noč Albinom je prejela 139 glasov, lista Ažmana Franceta 51 glasov, 1 listek je bil prazen. Izvoljeni so v odbor tov.: Noč Albin, Kavčič Ivan, Lišof Franc, Jeršič Milan, Ravnik Stefan, Rihteršič Franc, Strajner Pavel, Bručan Franc, Mihelič Fran, Klavžar Peter in Vidmar Milan.

V nadzorstvo pa: Korantar Ludo-vik, Šoberl Pavel in Novak Tomaž. Ob sklepu dnevnega reda, med slučajnostmi se je razvila zelo živa in zanimiva debata o raznih perečih in aktualnih stvareh, med drugim tudi o obeh papeževih okrožnicah. Tov. predsednik

je poudaril, da so te okrožnice temelj in smernice dela JSZ. Razgovor o teh okrožnicah pa je navzoči zastopnik oblasti prepovedal iz razloga, da se je pri tem zšlo na politično polje. V debato je poseglo več članov. Govorniki, zlasti tudi Bertoncelj Franc so razglasili, da je le JSZ naša prava strokovna organizacija in da so prazne govornice, češ, da hoče kdo prejadrtati k zelenim (ZZD), ki jih tudi on odklanja. To je tudi dokazal s tem, da se je v celoti pridružil izvajanjem nosilca odborovne liste tov. Noč Albina in izjavil, da bi takega nosilca rad videl na čelu liste, ki jo je on predlagal. Vse je izzvenelo v tem, da je JSZ tako v besedi kakor zlasti v dejanju prava delavska strokovna organizacija, nad katero se spodtikajo le tisti, ki so jim delavski interesi deveta briga in vidijo le sebe.

Predsednik Pukšič je v zaključnih besedah pozval vse na skupno in složno delo v delavskem strokovnem pokretu in za svoje vzpodbudne besede prejel živahno pritrdjevanje, s čimer je bil ta pomemben in lep občni zbor zaključen.

Ptujske delavske razmere

Ptuj sicer ni industrijsko mesto, vendar imamo tudi tukaj precej delavstva. Večinoma so zaposleni v Piričovi tovarni za usnje, v tovarni za obutev »Petoviji« in v tekstilnici. Razmere med delavstvom so obupne. Kolektivne pogodbe so neznana stvar. Plače so škandalozne, zlasti v tekstilnici. Tam dela celo precej mladoletnih deklet po 10 ur na dan. Delajo na akord, na slabih strojih, ki se vsak trenutek pokvarijo. Dnevni zaslužek delavk se giblje večinoma med 8—10 Din, celo manj. Delajo v stalni negotovosti, ker so lahko takoj odpuščene, če zmanjka dela, brez prave odpovedi. Delavskih organizacij ni, razen socialistične, v nekaterih obratih po sploh ne. V večini tovarn vlada tudi nemški duh in imajo Nemci prednost. Delavke, pa tudi izobraženejši delavci-moški, se navedajo tako nekega jezikovnega žargona, ki je mešanica popačene nemščine in dialektne slovenščine, ob katerem postane človeku slabo.

Kolikor vem, ne obstaja kaka organizacija JSZ v nobeni tovarni. Tudi med pomočniki (rokodelskimi) in vajenci ne, katerih položaj je še posebno žalosten. Kje je iskati vzrok tega? Med delavstvom menda ne. Dobro bi bilo, če bi se JSZ nekoliko pobri-gala za tukajšnje delavstvo, katerega si skušajo pridobiti samo socialisti in komunisti, ki so še najbolj agilni, dasi jih je malo.

S tem dopisom sem hotel samo nekoliko opozoriti na razmere pri nas. Mislim pa, da je že čas, da se loti JSZ organizacije delavstva tudi v Ptuj. Čaka jo bogato polje udejstvovanja.

Vendar enkrat!

Naša sociologija si je zopet vkovala nov biser v svojo krono, in sicer s knjižico: »Zakaj nismo krščanski socialisti«. Če obstaja kje kak pokal, ga je prav gotovo s to izdajo zaslužil avtor Fr. Pernišek.

Razni svetovni sociologi so si zaman oelili glave pri raziskavanju glavnega krivca današnje krize. Kar se ni posrečilo drugim, se je posrečilo g. Pernišku: razkrinal je pravega povzročitelja današnje zmede, in ta je po njegovem mnenju: Jugoslovanska strokovna zveza. Kako je to ugotovil? Po vsem jasno in razumljivo; kajti člani JSZ so si naredili grozo vzbujajoče ime: krščanski socialisti! Kdo in kaj pa so ti? Čujte in strmite! Najnevarnejši sovražniki družabnega reda, vere in Cerkev. Moskva s svojo zloglasno kominternom se lahko kar skrrije pred temi tolovaji. Kaj pa hočejo? Zaganjajo se celo v krščanske kapitaliste (kdo je že videl krščanskega kapitalista?). Hočejo biti vsak dan siti, za hrano jim ni dobra sama koruza, odklanjajo stanovanja v barakah in pod kozolci. Dalje zahtevajo strogo izvajanje socialne zakonodaje in se s tem po nepotrebnem vmešavajo v zadeve državne oblasti: Taka predrznost! Po vsem navedenem je jasno, da so ti ljudje res prava šiba božja.

Delovanje JSZ je tudi v hudem nasprotju s papeževimi okrožnicami. Toda po našem mnenju je življenje delovnega ljudstva v veliko večjem nasprotju z

Doma in po svetu

V narodni skupščini so se te dni vršila poročila ministrov. Zunanji ministar dr. Stojadinović je poročal isto, kot že prej v finančnem odboru. Več pažnje pa je posvetil Franciji. Dejal je, da to razmerje ne gre prištevati med navadne diplomatske stike, ker je prijateljstvo s to državo sklenjeno na bojnem polju s krvjo. — Notranji minister dr. Korošec je poročal iz svojega resora, da so njegovi organi v preteklem letu uspešno pobijali inozemsko špijonažo ter iredenti-stično akcijo. Zadovoljivi so tudi uspehi v pobijanju komunistične akcije. Koncem leta 1936 so bili zasledeni razni pokrajinski odbori novo ustanovljene komunistične stranke in ekspozitura dunajske tehniške centrale v Zagrebu. — Vlada želi pripraviti nove politične zakone v sporazumu z vsemi političnimi skupinami, da bi bili ti zakoni nekaj trajnejšega. Zaradi krutih odredb sedanjega tiskovnega zakona se je pojavil nelegalen tisk. — S svojo taktiko skuša priti vlada do trajnejšega sodelovanja s Hrvati.

Dr. Maček je razpravljal z znanim

dr. Trumbičem, soustanoviteljem Krfske deklaracije, o zunanje-političnem položaju. Nekaj dni zatem je odpotoval v spremstvu odličnega hrvatskega prvaka dr. Suteja na Dunaj. Sporočeno je, da je šel k ušesnemu specialistu, mislijo pa, da se bo pri tej priliki sestal tudi z dr. Krnjevičem, ki živi na Dunaju.

Francoški poštni minister Zardiller je prispel po otvoritvi kablanske zveze s Francijo v Beograd. Izjavil je, da bo tu razgovarjal o vseh stvareh, ki se tičejo Jugoslavije in Francije. Sprejet je bil tudi pri knezu Pavlu.

Trije srbski poslanci z liste dr. V. Mačka, ki dosedaj niso bili v skupščini, so izročili svoja polnomočja. Izjavljajo, da njihovi volivci zahtevajo sodelovanje v skupščini in da se tam potegujejo za njihove koristi.

Na Madžarskem so pripravljali skrajni desničarji, to je fašisti in nacionalisti, državni prevrat. Pri teh pripravah so uživali vsestransko, tudi denarno, podporo nemških nacionalnih socialistov. Največ aretirancev je iz vrst armade.

Viničarske komisije: Kdaj jih bo konec?

Zadnje tedne se je v območju ljutomerskih goric zopet izvršilo več viničarskih komisij. Na občinskem uradu Sv. Miklavž sta se vršili dve viničarski komisiji proti velevinogradniku g. Gvido Pongrazu iz Dornave pri Ptuj. Viničar Žganjar Alojz in viničarka Pučko Elizabeta nista razven nekaj »predujmov« do-bila izplačanega zaslужka še iz leta 1935 in ne za leto 1936. Radi skrajno nerednega izplačevanja mezd sta bila prisiljena se preteklo jesen izseliti. Upravitelj imenovanega vinogradnika g. ing. Gobec je sicer soliden človek in so bili viničarji z njim v obče zadovoljni, le to ni postopal pravilno, da ni sklepal ob rednem času računov, četudi ni dobil denarja za izplačila. Šele sedaj se je to izvršilo, račun so se uredili in dobi viničar Žganjar izplačan zaslужek polovico do 1. marca, drugo polovico do 1. aprila, enako viničarka Pučko Elizabeta, oba pa obenem tudi viničarsko nagrado do 1. maja 1937. Za zaslужek in nagrado dobila preko 5000 Din, s katerimi jima bo mogoče poravnati dolgove za živež in drugo.

Proti istemu vinogradniku se je tudi na občinskem uradu v Ivanjkovcih vršila

viničarska komisija. To komisijo je zahteval viničar Kolmanić Martin; razprava je bila precej burna. Viničar je pravdo dobil. Pooblaščenec vinogradnika je dolg priznal in obljubil plačati še dolžni za-služek iz poletja 1936, odškodnino za od-tegnjene tropine in nagrado vsoto 416.50 dinarjev do 1. marca 1937.

Druga viničarska komisija je bila sklicana na Miklavževski občini proti vinogradniku g. Antonu Makoter posestniku iz Cvena. Komisijo je zahteval bivši viničar Pokrivač Karola in njegova sestra Katarina radi neizplačanega zaslужka in viničarske nagrade. Ker pa vinogradnik vabila na komisijo ni prav razumel, se je ob določen uri pojavil namesto na občinskem uradu, v pisarni viničarske zveze v Ljutomeru, ter se je bil tam vo-ljan pogajati, česar pa tam poslušajo, niso mogli takoj storiti, ker ni bilo viničarja zraven. Določil pa se je datum, ob katerem sta se pozneje stranki sestali. Vinogradnik je z vso vnamo zatrdel, da je v svoji dobroti kljub malobrižnosti viničarja temu še vedno v naprej plače-val (v naturalijah) toda račun, ki ga je g. Makoter sam nazadnje priznal, pa je pokazal, da je še vendar ostal viničarju dolžan na zaslужku 195 dinarjev. Rezultat poravnave je bil tak, da dobila viničar in njegova sestra 200 dinarjev v gotovini in še 130 kg koruze kot za na-grado, katera je njima zelo dobrodošla, ker nimata oz. nista imela — kakor to-liko drugih viničarjev ne — tačas nobe-nega živeža.

Dne 26. febr. se je na Miklavževski občini ponovno vršila viničarska komisija napram g. Konradu pl. Fürst iz Ptuja. Komisijo je zahteval njegov bivši viničar Šut Ivan za plačilo mezde za neka-tera izvršena pa še ne plačana dela. Na

posredovanje viničarske zveze, je oskrb-nik g. Fištrovič bil voljan plačati 40 na-mesto zahtevanih 117 dinarjev, viničar pa tega ni mogel priznati. Na viničarski komisiji se je določilo, da mora viničar dobiti 100 dinarjev, le odtegljaja viničarske nagrade zraven, ne more dobiti, ker je pri izplačilu iste podpisal, da je za nagrado izplačan.

Na viničarski komisiji občine Štrigo-va, dne 6. febr. je dobil viničar Kardinar Mirko izplačanih od svojega bivšega de-

lodajalca g. Čagrana Martina iz Ljutome-ra 500 din. kot odškodnino za nekatera še neplačana dela in viničarsko nagrado.

Da so se začeli tudi viničarji v Štri-govskem okraju potegovati za svojo za-konite pravice, je v tamkajšnjih vino-gradniških krogih naredilo precej raz-burjenja. Naše mnenje k temu je, ako mora viničar vršiti svoje dolžnosti, naj uživa tudi zakonite pravice. Če so se jih kje viničarji upravičeni posluževati, so to gotovo viničarji štrigovske župnije.

Iz vrst naših veteranov

Se vedno živi lepo število naših starih veteranov, ki so z dr. Krekom na čelu pred dobrimi 40 leti orali le-dino našega kršč. soc. delavskega gi-banja. Vsi ti naši stari borci se pre-življajo v skromnih razmerah, kar je znak, da so v organizaciji delali res idealno in požrtvovalno. Kakor je dr. Krek umrl brez premoženja tako tudi ti naši prvi delavci živijo le iz rok v usta bodisi od skromne pokoj-nine, če jim po dovršeni službi pri-pada, marsikateri pa si mora še vedno služiti svoj kruh, čeprav je že v visokih letih. Če bo današnji rod tako delal kot so ti, mora naše kršč. soc. gibanje zmagati.

Eden izmed teh borcev je *Martin Satter*, ki je 24. januarja s svojo ženo Ano v leseni cerkvi v Mostah pri Ljubljani praznoval biserno po-roko. Pred skromno pokojnino, ki jo sedaj uživa, je bil zaposlen pri želez-nici kot ključavničar. Od početka gi-banja se je pridružil našim vrstam in ostal vseskozi zvest. Še danes rad po-sluša kako se godi Jugoslovanski strokovni zvezi in spomini mu uha-jajo na pretekle boje in uspehe naše organizacije. Da je proslava biserne poroke uspeła tako lepo gre pred-vsem zasluga župniku iz Most gosp. Mih. Jenku, ker je s tem dokazal, kako mu je pri srcu delavec. Našemu Satterju pa želimo, naj mu Bog da še veliko lepih dni kot plačilo za nje-govo delo v zmago pravice.

Par dni kasneje pa je v te naše vrste posegla tudi smrt in položila k večnemu počitku neumornega Kreko-vega borca *Filipa Feigla*. Dočakal je pokojni Filip starost 74 let. Tudi ta je bil od početka v naših vrstah in se boril vneto in goreče za zmago kršč. soc. načel. Kakor drugi je tudi pokojni Feigel moral trdo služiti svoj vsakdanji kruh, le zadnja leta je živel pri svojih domačih, ki so lepo skr-beli za njega. Pokojniku naj Vsemo-gočni obilo poplača ves njegov trud in delo za naša načela.

Tovariši, ti naši borci, ki so vse svoje življenje posvetili zmagi pra-vice nad krivico in pri vsem tem svo-jem delu zelo skromno živeli, naj nam bodo v potreben zgled!

Na svetovno gospodar. razstavo v Pariz

Že lani so nekateri naši tovariši po-vpraševali kdaj bo JSZ organizirala kako potovanje v inozemstvo. Vsled tega smo odločili organizirati potovanje v Pariz na svetovno gospodarsko razstavo. Stroški za vožnjo bi znašali tja in nazaj 900 di-narjev za osebo. Vozili bi se z avtobu-som (z odprto streho in najmodernejše opremljen) tvrdke Vehovec iz Ljubljane.

Z vožnjo vred bi trajalo potovanje 10 dni. V Pariz bi šla vožnja preko Trsta, Milana, Turina, Lyona, nazaj pa preko Belgije (Bruslja—Antwerpna) in Nemčije — t. j. preko Kolina ob Renu, Mainza — kjer bi se ogledali Oplovo tovarno za avtomobile nato pa še Mannovo tovarno avtomobilov v Frankfurtu ob M.

Poskušali bomo izposlovati kolektivni potni list in druge olajšave, katere se bodo po vsej verjetnosti dobile.

Ob tej priliki bi obiskali naše tovariše strokovničarje v Parizu in Bruslju.

Izdatki za vožnjo in ostalo bi znašali ca. 2000 Din na osebo. Sli bi koncem maja (v slučaju, da bi bil rok prekratek pa koncem avgusta začetkom septembra).

Kdor bi na to reflektiral naj sporoči čimprej na naslov: Joško Rozman, JSZ Ljubljana, Miklošičeva c. 22-1., kjer bo dobil še potrebna navodila. Vsak pa naj priloži znamko za odgovor.

To in ono

Količevo. Zadnji čas se gospodje okoli »Našega lista« z vso silo zaletavajo v našo skupino, jo blatijo in denunci-raj, kakor taki gospodje pač znajo. Tem gospodom ne gre v račun, da so naši delavci solidarni, da nimajo v naših vr-stah prostora od teh gospodov poslani agenti, ki imajo nalogo, to delavsko so-lidarnost razbiti. Ker pa ti agenti ne dosežejo med delavstvom zaželenega uspeha, so se gospodje z vso brutalno-stjo vrgli na naše zaupnike in jih sli-kajo za brezbožne marksiste, ki razbijajo enotnost našega delavstva.

Vprašamo to gospodo, od kod kar naenkrat taka skrb za naše delavce? Kje so pa bili prej, ko ni bilo še tu JSZ? Kje so bili takrat, ko še ni bilo tistih delavcev, ki jih danes imenujejo »go-spode zaupnike«? Ker ste taki borci za delavske pravice, zakaj niste prišli že prej s svojo gorečnostjo za delavske stvari, ko pri nas še niso bile urejene razmere in delavstvo še ni bilo organi-zirano? Zakaj niste Vi delavstva orga-nizirali? Zato ne, ker vam ni mar, kako delavstvo živi. Mar vam je samo to, da je delavstvo razcepljeno, da imate potem lažje delo, kadar ga hočete speljati na nepravo pot in zlomiti njegovo moč v borbi za delavske pravice. Gospodje okoli »Našega lista« se zelo motijo, ako mi-slijo, da se bodo naše vrste zaradi nji-hovega vpitja in blatenja omajale. Naše delavstvo je spoznalo vse vaše spletke, je dovolj zavedno, da ve, v katere vrste spada, in ne bo nasledilo takim delavstvu tujim gospodom. Kar se pa tiče našega krščanstva in vere, vam povemo tole: Prav vi ste v veliki meri krivi, da vera med delavstvom peša, kajti Kristus nas ni nikdar učil: »Prepirajte in sovražite se med seboj!« — temveč nas je učil: »Ljubite se med seboj!« Kaj pa delate vi in kakšna je vaša ljubezen? Vi, go-spodje, okoli »Našega lista«, sejete med nami laži in razdor, vi izpodkopavate v našem narodu vse, kar mu je svetega, vi bi radi okužili naše ljudstvo s kugo ne-resnice in zahrbtnosti, toda naše delav-stvo bo to kugo znalo pregnati in se ne bo dalo premotiti navidez lepim besed-am, kakor to vi pričakujete. Zato vam svetujemo, gospodje okoli »Našega lista«, ne hodite ponoči sejati na Količevo ljuljke med pšenico.

Ta odgovor je zadnji na vaše za-hrbtne in podle članke v »Našem listu«. Pač pa bomo »Naš list« radi prebrali za smeh in kratek čas. Vašemu klicu: »Razdeli in vladaj!« — odgovorjamo s klicem: »V slogi je moč!« — Delavci na Količevem.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley
Poslovenil Radej Ciril

Ob misli, da bo moral privleči na dan rumeni listek (izkaznico za brezposelne) ter plačati en penny, in to vprico ljudi, ki so čakali pred igriščem s štirimi bakrenimi ali še celo s srebrnimi kovanci v roki, hotoč jih izmenjati, ob takih mislih je Ivan skremžil obraz. Ko bi zmogel štiri pennyje, bi jih bil položil na mizico, za katero so stali reditelji. Potem bi bil pa stopil na igrišče. Rajši je pokazal svoje izkaznico in rajši je položil na mizico en penny, kakor pa da bi moral reči: »Jaz nimam več ko tri pennyje, ali bo dovolj?« Ne, te besede ni mogel spraviti iz sebe. Že, če je na to pomislil, ga je obšla groza. Nič ni rekel, samo svoj penny je položil na mizo.

»Janko, pojdiva preko Top Street in se malo spre-hodiva po Stoney Lane!«

»Mm,« s temi besedami je njegov sin pristal na ta predlog. »Poiskala bova ptičjih jajc in si natrgala divjih rož,« je dodal.

Zavila sta čez prečno ulico in krenila na ozko ce-sto, obsajeno z visoko živo mejo. Do vasi na levi je bilo četrtilje hoda. Tišino te zakotne ulice je zdaj pa zdaj presekali pasji lajež in vrisč otrok. Ptičje žvrgolenje in čebelje brenčanje je delalo to tišino še tišjo in globljo. Pihal je rahel vetrič in neslišno majal vitke vršiče žive meje. Zato sonce ni preveč

pripekalo. Oče in sin sta vsrkavala vonj divjih rož, ki ga je raznašal veter.

»Atek, poišči mi cvetice!« je prosil deček.

»Jaz bi počakal, da prideva drugič. Pozneje jih boš lahko dal v vodo. Če jih potrgaš zdaj, bodo ove-nele,« mu je pojasnil oče.

»Potem pa si utrgajva vsaj vsak eno, da jih za-takneva za gumbel!« je pritiskal mali.

»Naj bo! Jaz si izberem belo, ti pa rdečo.« Oče je izpulil dve cvetici. Bela se je osula, ker jo je iz-ruval siloma. Vzel si je drugo, ki je pravkar vzcvetela. »Tako torej,« je nadaljeval in dal rdečo rožo sinu, »ti si Lancaster, jaz pa York.«

Deček je zavzeto pogledal, kajti zaslutil je, da mu hoče oče pripovedovati povesti. Njegov atek je pre-čital sila dosti pripovesti, nekatere nalašč zato, da jih je lahko pripovedoval njemu. O Minotavru, ki je bil popolčlovek in popolbik obenem. O Lesenem konju. O Juriju in Zmaju. O kraljeviču, ki je prosil, naj mu ne izžgo oči. Včasih sta se igrala te povesti in deček je zmerom zmagal, kajti ata je bil vedno zmaj.

»Kaj je to Lancaster in York,« je vprašal oče.

Za hip se je dečku zazdelo, da je ulica, ki po njej korakata, nadzemski vrt; in na tem vrtu trgajo bajni ošabni kraljeviči cvetice, da z njimi krasi svoje so-bane in slike. Mahoma pa se je vrt spremenil v za-bavno bojišče, kjer se otroci junaško boré za blestečo krono. In roža si je priborila krono. Prišla je in za-sedla prestol v Londonu. Ljudstvo pa jo je oklicalo za kraljico. Ko sta se vračala s tiste ozke ulice proti parku, je Janko za hip pomislil, potem pa dejal: »Moja roža je rdeča.«

(Nadaljevanje prih.)